

3. Демотивовані: ougapfel ‘очне яблуко’; ougenrebe ‘очне яблуко’; herzerbe ‘серцева артерія’;

4. Невмотивовані: âtemblat ‘язичок’; lëschtroc ‘альвеола’; gihtbrüchic ‘хвороба, що ускладнює пересування’.

Таким чином, можна стверджувати, що німецька мова гнучка та має безліч особливостей. Тематичний аналіз дозволив встановити прямий зв’язок між частиномовним аналізом та тематичними підгрупами. Свн. терміни мають чіткі риси мотивації, як легко піддаються визначенню, адже присутні всі види вмотивованості термінів. Отримані результати можуть надалі бути застосованими у термінології та порівняльно-історичному мовознавстві.

Аннотация. В этом исследовании осуществлен обзор развития медицинской терминологии, установлены свойства и черты медицинских терминов, рассмотрена история исследования немецкой медицинской терминологии. В работе определены структурно-семантические и этимологические особенности медицинских терминов в средневерхненемецком языке. Результаты основаны на анализе 444 терминов средневерхненемецкого языка. Исследовано происхождение этих единиц. Определены их структурные и семантические особенности.

Ключевые слова: термин, медицинская терминология, средневерхненемецкий язык, структурный анализ, семантика.

Abstract. This study reviews the development of medical terminology, establishes features and qualities of medical terms, identifies the history of German medical terminological study. The work illustrates structural, semantical and etymological peculiarities of the descriptive, definitional and quantitative method. The results are based on the analysis of 444 medical terms of the Middle High German language of view of etymology, structure and semantics.

Key words: term, medical terminology, Middle High German, structural analysis, semantics.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Іващишин О. М. Основні етапи розвитку термінознавства як науки. Молодий вчений. № 6. 2014. С. 85–88.
2. Реформатский А. А. Введение в языковедение : учебник для вузов. Москва : Аспект Пресс, 2017. 536 с.
3. Чунадра В. С. Основні вимоги до термінів. Молодь: освіта, наука, духовність : тези доп. XV всеукр. наук. конф., (м. Київ, 17–19 квіт. 2018 р.). Київ, 2018. С. 166–167.
4. Riecke J. Die Frühgeschichte der mittelalterlichen medizinischen Fachsprache im Deutschen. De Gruyter. 2012. Bd. 1. 1262 s.

УДК 821.161.2.09Стус:159.942.5-028.16

МЕХАНІЗМИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ВАСИЛЯ СТУСА У «ЛИСТАХ ДО СИНА»

К. М. Шах, Л. М. Коваль

Анотация. У статті проаналізовано способи та засоби вербалізації емоційного стану Василя Стуса у збірці епістолярної спадщини «Листи до сина». Специфіка досліджуваної теми зумовила застосування таких методів, як описово-аналітичний, інтерпретативний та методу кількісних підрахунків. Аналіз виявив, що безпосередній спосіб вербалізації емоцій є найпродуктивнішим в епістолярії Василя Стуса, а серед засобів вербалізації найбільшою частотою вживання характеризуються дієслова.

Ключові слова: епістолярій, вербалізація емоцій, спосіб вербалізації, засіб вербалізації.

Постановка проблеми. Людські емоції мають потужний вияв у мові та мовленні, адже комунікативний акт взаємодії мовців передбачає не лише передачу інформації, знань, ідей, а й взаємозараження переживаннями та почуттями. Обмін емоціями особливо характерний для епістолярію, що зумовлено особливостями цього стилю. У листах адресант зазвичай пише не тільки про події та факти, а й супроводжує їх власними роздумами та емоціями. У приватному листуванні, зокрема, мовці часто висловлюють почуття до адресатів.

Епістолярна спадщина Василя Стуса є цінною не лише з погляду інформативності, моральності, естетики, творчого потенціалу, але й в аспекті емоційного та психологічного навантаження. Підтримуємо думку Н. Загоруйко про місце епістолярної спадщини Василя Стуса: «Визначне, екзистенційне місце в епістолярній спадщині шістдесятників належить листуванню Василя Стуса, адже виокремлюється не лише колосальним тематичним багатством, а й великим емоційним навантаженням і філософською заглибленістю» [1, с. 186].

Аналіз досліджень. Епістолярій Василя Стуса досліджено переважно з погляду літературознавчого. Н. Загоруйко аналізує значення епістолярію митця для дослідження його письменницької особистості. Н. Глушковецька студіює поетичну, літературно-критичну та перекладацьку творчість Василя Стуса в його листуванні. Психолінгвістичні дослідження епістолярію поета, зокрема аналіз вербалізації його емоційних станів у листах, поки що відсутні в українському мовознавстві. До того ж, проблему вербалізації емоцій українські науковці, як-от: Н. Цинтар, І. Баженова, Н. Позднякова, Г. Харкевич, найчастіше досліджують на основі іноземних мов. Вивченням репрезентації емоційного досвіду на основі українських прозових текстів займається І. Кость. Усі вищезазначені факти зумовлюють **актуальність** нашої статті.

Об'єктом нашого дослідження стала збірка епістолярної спадщини Василя Стуса «Листи до сина», яку упорядкував Дмитро Стус. **Предметом** дослідження – емотивна лексика листів Василя Стуса.

Мета статті: проаналізувати лексичні та синтаксичні засоби вираження емоцій в епістолярії Василя Стуса; розмежувати та описати безпосередній, опосередкований та метафоричний способи вербалізації емоцій митця.

Виклад основного матеріалу. Найпоширенішим жанром епістолярного стилю є приватні листи, у яких адресант зазвичай розповідає про певні події і ставлення до них, про життєвий досвід, про етичні переконання та естетичні смаки [2, с. 94]. Чи не найголовнішою ознакою епістолярного стилю є емоційність. Жанр приватного листа найчастіше характеризується небайдужістю та зацікавленістю мовця, який вербалізує власні емоції в тексті.

За Д. Труновим, вербалізація емоцій – це процес омовлення людиною своїх емоційних переживань та станів [3, с. 102]. У деяких випадках психологи розділяють поняття «емоції» та «почуття». Емоційні процеси вважаються такими, що спільні для людей та тварин, бо вони врівноважують стан організму та навколишнього середовища. Але людині також притаманні емоції, які виникають під час задоволення психологічних та соціальних потреб, тому такі емоції вважаються «вищими» та іноді називаються «почуттями» [3, с. 102]. Вслід за Д. Труновим [3, с. 102] та А. Залізник [4, с. 280], ми не будемо розмежовувати поняття «емоції», «почуття», «переживання», «емоційний / душевний / внутрішній стан», зважаючи на відсутність одностайності серед дослідників та чіткого визначення обсягу цих понять. Кваліфікуватимемо ці поняття синонімічними, а всі вияви емоційних реакцій називатимемо емоційними станами. Результати досліджень вербалізації емоційних станів людини доводять, що не існує єдиного способу та засобу для омовлення почуттів.

У цій статті для аналізу способів вербалізації емоцій Василя Стуса у «Листах до сина» скористаємося класифікацією, запропонованою Є. Петренко. У процесі комунікації дослідниця виділяє такі способи омовлення емоцій: «безпосередню вербалізацію власних емоційних станів мовця, опосередковану вербалізацію емоцій і метафоричну вербалізацію емоційних станів мовця» [5, с. 83]. Безпосередній спосіб вербалізації емоцій передбачає наявність прямої вказівки на конкретну емоцію, наприклад: «*Я радів за нього...*» [6, с. 31], «*Я дуже журюся Вами...*» [6, с. 90], «*...ой, як мені було сумно!*» [6, с. 160]. Вербалізація емоційного стану є опосередкованою в тих випадках, коли немає прямої вказівки на переживання мовця. При цьому найчастіше описуються жести, міміка, тембр, інтонація, які дають вказівки на зміну емоційного стану людини. Метафоричний спосіб вербалізації почуттів та переживань залучає слова, вжиті в переносному значенні, фразеологізми, авторські метафори, наприклад: «*...що совість мене може гризти...*» [6, с. 35], «*І Бетговен перевернув мені душу...*» [6, с. 165], «*Так затьмарило, що дрібні зірочки не бачу*» [6, с. 142].

Усі мовні рівні – фонетичний, лексичний, фразеологічний, морфемний і синтаксичний – мають свою систему засобів вербалізації. Найбільший потенціал для словесного вираження емоцій має лексичний рівень, високою продуктивністю також характеризуються синтаксичні засоби вербалізації емоційного досвіду людини.

У «Листах до сина» переважає безпосередній спосіб вербалізації емоцій. Це свідчить про те, що Василь Стус конкретизував свій емоційний стан, володів великим запасом емотивної лексики, завдяки чому міг чітко вербалізувати власні емоції. Безпосередній рівень омовлення почуттів дає нам змогу проаналізувати лексичні засоби вербалізації.

Серед засобів називання емоцій Василь Стус послуговується іменниками, прикметниками, дієсловами та прислівниками. Найпродуктивнішим з них постають дієслова, використання яких надає текстові більшого динамізму та допомагає адресатові зануритися в оповідь. Цікаво, що хоч Василь Стус писав листи до рідних під час ув'язнення, проте в них переважають позитивні емоції.

Найчастіше позитивні емоції поет вербалізує в оповіді про почуття до сина та до дружини, у роздумах про власні етичні переконання, літературні та музичні вподобання: «Я радів за нього, радів за землю...» [6, с. 31]; «Я не боюсь, що мене деякі судді можуть звинуватити в націоналізмі...» [6, с. 35]; «... а Ти роби так, аби татко пишався Тобою» [6, с. 98]; «Я буду радити з Твоїх успіхів і журитимуся з Твоїх невдач» [6, с. 98]; «... а я хочу вже тепер пишатися Тобою» [6, с. 98]; «О, як би я хотів радити з того, що Ти вже ставиш справжнім більшецьким хлопчиком» [6, с. 99]; «Я тим часом триматимусь, аби все було гаразд...» [6, с. 112]; «Пишаймося тим, що Бог поклав на нас цей хрест...» [6, с. 132]; «Я слухаю Тебе – намагаюся не скипати...» [6, с. 141]; «Не знаю, чи надовго вистачить сил, але поки держуся, як тільки можу» [6, с. 141]; «Я Тебе дуже люблю» [6, с. 148]; «Зрадив я Твоїм листом, аж серце мені заболіло» [6, с. 155]; «Втішило мене те, що Ти любиш Бетговена» [6, с. 159]; «... упізнав і зрадив: так пахло в вагоні» [6, с. 159]; «... я хвалився, ходячи в довгій сорочечці» [6, с. 159]; «І я дуже пишався ним...» [6, с. 161]; «... і радів, який славний Павло Власов» [6, с. 162]; «Любив мандрувати, любив самоту, любив дивитися, як заходить сонце...» [6, с. 163]; «Музикою я марив» [6, с. 164]; «... слухаю «Реквієм» Моцарта – дуже люблю його!» [6, с. 165]; «І я радів, що бачу янгола поруч себе...» [6, с. 165]; «Але – не нарікаю на долю» [6, с. 166]; «... досить сподобався свіжістю своєю прозовий текст Григора Тютюнника...» [6, с. 201]; «І тішу себе тим, що знайомі дівчата моєї молодості ставали кращі коло мене...» [6, с. 249–250]; «... лист Твій, сину, мені сподобався...» [6, с. 251]; «Втішила мене згадка, що Ти зачитуєшся Б. Л. Пастернаком» [6, с. 255]; «Я заздрю Тобі, сину, що Ти можеш читати Біблію...» [6, с. 255]; «Заздрю Тобі – це великий майстер» [6, с. 256]; «Так я люблю цю міні-поему...» [6, с. 257].

Негативні почуття Василь Стус теж вербалізує у своїх листах, пишучи про тугу за рідними, обурення становищем за ґратами: «... що ніколи, мабуть, по силі не довіряю шовінізмові тих суддів» [6, с. 35]; «Я потерпаю за це, але невідомість гнітить мене» [6, с. 35]; «Я досі боюся «підвести» Вас» [6, с. 35]; «Я дуже журюся Вами, своїми батьками» [6, с. 90]; «Ця правда його мене врочить і відстрашує» [6, с. 102]; «Я сторонів з такого дива» [6, с. 140]; «Мене щось непокоїть, що в Тебе незвичні рухи...» [6, с. 149]; «Все, що я чув, за чим тужив, чого прагнув – усе вигравав» [6, с. 164]; «Хоч узагалі не надто люблю солодку музику...» [6, с. 165]; «Як я шкодував, що через бідність моїх батьків не можна просити їх, аби купили мені скрипку чи фортепіано» [6, с. 165]; «... ніколи не любив її гумору...» [6, с. 193]; «Тим часом дочитую Рибакіна – і трохи вже докучило» [6, с. 198]; «... бо я вже трохи непокоївся – Тобою, Валю...» [6, с. 199]; «... тужу за Тобою, люблю Тебе і покладаю на Тебе надії» [6, с. 251]; «... що побоювався пізнавати текст, перекладаючи...» [6, с. 257]; «Турбуюся Вами і часто думаю про Вас» [6, с. 262].

Наступними за продуктивністю омовлення почуттів та переживань в епістолярії Василя Стуса стали прислівники. Ця частина мова переважно допомагає вербалізувати внутрішній стан в загальних рисах, не вдаючись до особливої деталізації: «В мене все гаразд» [6, с. 90]; «Тяжко мені писати, любя. Ще тяжче – згадувати. Ще тяжче – думати

наперед, чуючи свій безпробинний і неспокутний перед Тобою гріх» [6, с. 95]; «Мені тут краще, хоч окремі специфіки даються взнаки» [6, с. 99]; «Признаюся, мені шкода, що не прочитав З. Тулуб «В степу безкраїм за Уралом»...» [6, с. 109]; «... татові нелегко нині, не скоро вдасться і звидітися» [6, с. 135]; «Звичайно, мені досить зде, але я жилавий» [6, с. 153]; «Я плакав – так було шкода» [6, с. 160]; «... ой, як мені було сумно!» [6, с. 160]; «Тоді я не хотів жити – так було гірко й скрушно – за кролями!» [6, с. 160]; «І – так само сумно: хіба я не на Україні?» [6, с. 163]; «... мені хороше від того, що нічого злого за свої 40 літ не робив...» [6, с. 166]; «... морально чуюся непогано...» [6, с. 180]; «Снилася мені кілька разів – і дуже сумно» [6, с. 180]; «Радо його перечитую» [6, с. 183]; «Вкрай шкода, що на такі вірші я мав час і інтерес...» [6, с. 185]; «... цікаво читати автора...» [6, с. 196–197]; «Цікаво було б ознайомитися...» [6, с. 197]; «Усе цікавіше мені займатися мовами» [6, с. 202]; «А сьогодні читати її не дуже втішно» [6, с. 205]; «Дмитрику, мені приємно, що Ти закінчив рік більш-мени» [6, с. 213]; «Приємно, що «Великого Гетсбі» Ти вподобав» [6, с. 213]; «Приємно, що було таке відчуття. Навіть згадувати – приємно» [6, с. 248]; «Більше шкода Валі, що лишиється, бідна, сама, як палець» [6, с. 262]; «Звичайно, шкода, що й електрофах Дмитрові не до душі» [6, с. 270]; «Шкода людей, які не мають свого океану» [6, с. 272].

Рідше емоційні стани у листах Василя Стуса вербалізуються за допомогою іменників: «... хоч і відчував, що це – моя безсилість, що це – утеча. А втеча – не вихід. Це ганьба...» [6, с. 32]; «Коли б Ти тільки знав, яка мені радість з Твоїх слів і квітів...» [6, с. 98]; «... переглядаю старі вірші – багато незадовольень з самого себе» [6, с. 108]; «Я мав майже радість...» [6, с. 114]; «І таку злість мав, що одібрав торбу» [6, с. 162]; «... ось радість – читати поета...» [6, с. 184]; «Я б із задоволенням перечитав сцену полону...» [6, с. 196]; «... і я на них із приємністю зостановляюся» [6, с. 198]; «Оце й усієї моєї відради на великій тузі, тяжкому траурі» [6, с. 266]; «То мені радість – роздивлятися вас із близька!» [6, с. 270].

Найменшою продуктивністю в процесі омовлення почуттів у «Листах до сина» характеризуються прикметники: «Дуже радий, що Твоє серце вже здорове...» [6, с. 150]; «Я дістав його листа, але не відповідаю, бо незадовольений ним» [6, с. 153]; «Радий за Тебе» [6, с. 155]; «Я злий на «Енеїду», дуже злий...» [6, с. 193]; «Читаю листи Лесі Українки – і вкрай захоплений ними. Винятково захоплений» [6, с. 256]; «Слава Богу, впорався, задовольений, хоч і не знаю чим...» [6, с. 257].

Найбільшою частотою слововживань характеризуються дієслова – 52 лексичних слововживання, дещо менша частка прислівників – 29 одиниць, найменш залучувані до вербалізації емоцій іменники – 11 одиниць та прикметники – 8 слововживань. Отже, основу лексичного механізму вербалізації емоцій становлять дієслова. Щодо цього І. Кость зауважує, що дієслово можна вважати провідною формою репрезентації душевного стану людини: «Визнання дієслова тією частиною мови, яка найбільше пристосована до відтворення почуттів, пояснюється ситуативністю лексики емоцій, оскільки емоції неподільно пов'язані з суб'єктом, що їх переживає...» [4, с. 281].

У «Листах до сина» відсутній опосередкований спосіб вербалізації емоційного стану. Це зумовлено особливостями епістолярного жанру, адже він передбачає ведення оповіді від першої особи. Опосередкований спосіб вербалізації почуттів і переживань здебільшого вимагає опису, а отже – розповіді від третьої особи, що характерно для художнього стилю. Саме в розповіді опис жестів, міміки, інтонації людини буде органічнішим, ніж в оповіді.

Досить широко в аналізованій частині епістолярної спадщини Василя Стуса представлено метафоричний спосіб вербалізації емоцій. Припускаємо, що це зумовлено поетичним даром митця. Представлені на метафоричному рівні лексеми можна поділити на три групи: слова з переносним значенням, фразеологізми та авторські метафори. Слова з переносним значенням дають змогу образно висловити душевний стан: «... свій біль я вирішив виплескати на папір» [6, с. 35]; «Зрадів я Твоїм листом, аж серце мені заболіло» [6, с. 155]; «І той детекторний приймач веселив мою душу» [6, с. 162]; «І Бетговен перевернув мені душу...» [6, с. 165]; «... що відчуваю в душі ціле море вражень, але передати було тяжко...» [6, с. 196]; «Дуже мені болить доля Валина» [6, с. 262]; «Болить, що

найдорожчі мої люди – мама, Валя, Дмитро – не зазнали од мене ніяких радощів, а тільки журбу, тільки смуток, тільки горе» [6, с. 262]; «... горить мені в душі така збірка...» [6, с. 267]. Поет використовує і сталі фразеологізми для омовлення емоційного стану: «... що совість мене може гризти тільки за те...» [6, с. 35]; «Хоч душа болить за всіма Вами» [6, с. 156]; «... така довершена, що аж памороч бере...» [6, с. 185]. Але найцікавішими є авторські метафори, за допомогою яких Василь Стус окреслював свій емоційний стан: «І знай, що в буремнім морі, коли – здається часом – ні весла ані вітрил, Ти для мене – як зірка провідна» [с. 142] (можемо припустити, що *буремне море* – важкі часи, напружений емоційний стан, *ні весла ані вітрил* – відсутність засобів та сил для боротьби і протистояння); «Так затьмарило, що дрібні зірочки не бачу» [с. 142] (важкий емоційний стан, сум, туга); «Синку, в мене попереду – темно, як осінньої ночі за вікном» [с. 156] (безнадія, безвихідь); «Здається, я дозволив собі зайвину – чутися смертником» [с. 182] (впадати в розпач, відчай); «А тепер роздумовую: чи не рано заохолодився?» [с. 182] (опустив руки, втратив сили).

Дослідники звертають чимало уваги на синтаксичні засоби вербалізації емоцій, адже синтаксичний рівень вважається досить продуктивним засобом для омовлення душевного стану. Зокрема, І. Мац зауважує: «...для вираження емоцій можуть вживатися окличні, питальні, еліптичні, інвертовані речення, вставні елементи. Чим вищий ступінь емоційного напруження, тим вищий ступінь дезорганізації синтаксичної структури. Перерваність, повтори, незакінченість синтаксичних конструкцій характерні для високої концентрації емоцій» [7, с. 181]. Наш аналіз показав, що Василь Стус у своїх листах нечасто звертається до синтаксичних засобів вербалізації емоцій. Його стилістиці мало характерні еліптичні, інвертовані речення, перерваність синтаксичних конструкцій. Інколи поет використовує незакінчені речення у процесі вербалізації емоційного стану, наприклад: «*Я радів за нього, радів за землю і, грішний, одночасно думав про те, що Донбас – то не така вже і Україна...*» [6, с. 31]; «*Я тим часом триматимуся, аби все було гаразд...*» [6, с. 113]. Також для підсилення вербалізації митець звертається до окличних речень: «*Трупика лежали в болоті – ой, як мені було сумно! Тоді я не хотів жити – так було гірко й скрушно – за кролями!*» [6, с. 160]. Загалом у синтаксисі Василя Стуса у процесі вербалізації душевного стану домінують розповідні речення з неускладненою структурою.

Висновки. Отже, аналіз способів вербалізації емоційного стану Василя Стуса в його епістолярії виявив, що найчастіше митець апелює до безпосереднього способу омовлення емоцій, тобто прямо називає свої почуття. Досить часто поет звертається й до метафоричного способу, що зумовлено письменницьким хистом Василя Стуса. Опосередкований спосіб вербалізації не представлено в листуванні митця як такий, що нехарактерний для епістолярного стилю. Для омовлення власного емоційного стану Василь Стус найчастіше послуговується дієсловами (52 %), менше – прислівниками (29 %), значно менше – іменниками (11 %) та прикметниками (8 %). На метафоричному рівні вербалізації емоцій продуктивними виявилися слова з переносним значенням, фразеологізми та авторські метафори.

Аннотация. В этой статье проанализированы способы и средства вербализации эмоционального состояния Василия Стуса в сборнике эпистолярного наследия «Письма к сыну». Специфика исследуемой темы обусловила применение таких методов, как описательно-аналитический, интерпретативный и количественных подсчетов. Анализ показал, что непосредственный способ вербализации эмоций является наиболее продуктивным в эпистолярии Василия Стуса, а среди средств вербализации самой большой частотой употребления характеризуются глаголы.

Ключевые слова: эпистолярный, вербализация эмоций, способ вербализации, средство вербализации.

Abstract. This article analyzes the ways and means of verbalizing the emotional state of Vasyl Stus in the collection of epistolary heritage "Letters to the Son". The specificity of the research topic led to the use of such methods as descriptive-analytical, interpretive and quantitative calculations. The analysis showed that the direct way of verbalization of emotions is the most productive in the epistolary of Vasyl Stus, and among the means of verbalization the most frequent use is characterized by verbs.

Key words: epistolary, verbalization of emotions, method of verbalization, means of verbalization.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Загоруйко Н. А. Листи Василя Стуса як феномен епістолярної творчості. Наукові записки. Серія «Філологічна». 2011. Випуск 21. С. 185-196.
2. Дудик П. С. Стилїстика української мови. К.: Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с. (Альма-матер)
3. Трунов Д. Г. Уровни вербализации эмоционального опыта. *Вестник Пермского университета*. 2013. Вып. 1 (13). С. 102–107.
4. Кость І. Я. Механізми вербалізації емоційного стану людини в українському прозовому тексті. *Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Соціальні комунікації»*. 2011. № 4. Т. 24 (63). Ч. 2. С. 279–283.
5. Петренко Є. М. До проблеми вербалізації емоцій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2018. № 37. Т. 4. С. 81–84.
6. Стус В. Листи до сина / упоряд., передм., коментарі Стуса Д. Харків: Вид-во «Ранок», 2021. 280 с.
7. Мац І. І. Різновиди емоцій та способи їх вербалізації (на матеріалі англійської мови). *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2003. № 11. С. 181–183.

УДК 159.96

КОГНІТИВНІ СТИЛІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

О. В. Яремійчук, Ю. В. Кушнір

Анотація. Метою оглядової статті є актуалізація проблеми стресостійкості в системі вищої освіти через розгляд найбільш актуальних її аспектів. Соціально-психологічна значимість стресостійкості визначається безпосереднім зв'язком її з благополуччям, психічним і фізичним здоров'ям людини, ефективністю її діяльності та поведінки. Розглядається роль когнітивних стилів на вибір копінг-стратегій та стресостійкість загалом. Підкреслюється роль інтелектуальних ресурсів в продуктивному переживанні важких життєвих ситуацій. Обговорюється можливість комплексного вивчення ролі когнітивних чинників стресостійкості.

Ключові слова: когнітивно-стильові характеристики, когнітивний стиль, стресостійкість, копінг-стратегії.

Під час навчання у закладі вищої освіти студентство перебуває у інтенсивному інформаційному просторі. Тому, сучасні здобувачі під час опитувань зазначають високий рівень інтелектуального та емоційного навантаження. Виявляється, що студентська молодь недостатньо адаптована до труднощів самостійного життя, з тривогою ставляться до перспектив своєї навчальної діяльності, до перспектив професійного життя в подальшому. Навчання у закладі вищої освіти є стресом для багатьох студентів. Проблеми з фінансами, житлові проблеми, самостійне забезпечення себе харчуванням, складність з переробкою великої кількості інформації є супутниками студентського життя. Більшість студентів не має достатнього досвіду та не розуміє шляхів профілактики, виникаючих стресових ситуацій в сфері навчальної діяльності та в побутовій сфері.

Розглядаючи, когнітивні стилі в навчальній діяльності потрібно зазначити що це індивідуально своєрідний спосіб засвоєння інформації в ході навчальної діяльності. Когнітивний стиль особистості визначається на основі того, як студент бере до уваги своє оточення, в чому він шукає сенс життя і як він здобуває знання.

Дослідники вважають, що когнітивні стилі виконують наступні функції [1]: адаптивну, що складається в пристосуванні індивідуальності до вимог даної діяльності і соціального середовища; компенсаторну, оскільки формування стилю будується з урахуванням слабких сторін і з опорою на сильні сторони індивідуальності; системоутворюючу, що дозволяє, з одного боку, впливати на багато аспектів поведінки людини; самовираження, що складається з можливості індивідуальності виразити себе через унікальний спосіб виконання діяльності або через манеру поведінки.